

Dugi ikki at síggja aðrar enn núverandi møguleikar í Grønlandi

segði Atli Dam um uppskotið frá framburðs- og fiskivinnuflokkinum um sínamilum samráðingar við grønlendingar. Helt uppskotið vera óneyðugt

Fyri fáum árum síðani var Grønland tað stóra álitid. Tá var bara toskur veiddur, men síðan komu onnur fiskasløg upp á tal, t.d. laksur og rækjur. Tonsatalið var høgt, men síðan rammuvátan við EF er gjørd, er kvotan bara minkað.

Nakað soleiðis tók Adolf Hansen til í orðaskiftinum á tingfundinum týsdagin, tá eitt uppskot frá framburðs- og fiskivinnuflokkinum var til 1. viðgerð.

Uppskotið er soljóðandi: »Føroya løgting áleggur landsstýrinum beinanvegin at upptaka samráðingar við grønlendsku myndugleikarnar um sínamilum fiskiveiðuavtalu.«

Samráðast á skeivum stað

Framsøgumaður fiskivinnuflokksins visti á, at fyri tveimum árum síðani var føroyska rækjukvotan 11.000 tons, meðan hon fyri í ár var 4.000 tons. Hann segði, at tað gekk skjótt tann skeiva vegin, tí føroyingar samráðast á skeivum stað, nevniliga við EF.

Adolf Hansen ferdi fram, at føroyingar skuldu ongantíð verið gingnir hesa leið. Hóast EF hevði lovað, at føroyingar ikki skjøtt missa síni ríkisrættindi, so var tað eftir hansara tykki við at hendsa:

— Vit betala dyrt. Ikki til Grønland, men til EF. Vit fara niður í 0 tons, um vit halda fram við at samráðast við EF, meðan kvotan fer at vaksa aftur, um vit fara at samráðast við Grønland.

Dámdí ikki at betala

Í røðu síni segði Hákon Djurhuus m.a., at honum dámdí ikki hesa mannagongdina at betala.

Eftir hansara tykki var fylgjan av hesum, at føroyingar noyddust at betala alla staðni. Hann segði, at vóru vit fyrst farnir at betala, var

gongdin kend: meira og meira verður kravt.

— Nei, eg haldi heldur, at vit áttu at fingið gjølligar samráðingar í lag við danska ríkið um, hvussu okkara ríkisborgararættindi skulu skiljast, mælti Hákon Djurhuus til.

Samráðst fleiri ferðir

— Tann, sum hevur fylgt við, hevur sæð, at landsstýrið fleiri ferðir hevur havt samráðingar við grønlendskar myndugleikar um fiskiveiðuspurningar, og at landsstýrið fleiri ferðir hevur havt samráðingar við dansku stjórnina og grønlendskar myndugleikar fyri at fáa ein felagspolitikk í lag mótvægis EF, segði Atli Dam.

Hann segði, at allir partar høvdu sýnt góðan vilja, men eingin endalig loysn var funnin.

Atli Dam, sum helt uppskotið verða óneyðugt og ikki vilja føra til nakað, um tað var samtykt, segði, at líka lítið sum bretar sleppa at avgera eigna fiskivinnupolitikk sín, líka lítið sleppa grønlendingar at avgera sín.

Avgjørt í Bryssel

Løgmaður ferdi fram, at meðan grønlendingar hava nógva at siga, tá teir skulu avgera, hvat teir sjálvir skulu veidda, hava teir einki at skula sagt, tá tað snýr seg um restina, tí hetta verður avgjørt í Bryssel.

Annars upplýsti Atli Dam, at landsstýrið hevði kannað møguleikarnar fyri at veidda av grønlendsku kvotuni og leggja upp til grønlendsk virkir, men hesar kanningarar vóru ikki komnar á mál.

Løgmaður setti, at føroyingar fóru móguliga at fáa nakað av grønlendsku kvotum, sum vóru settar til síðis, men hann segði, at her var einki at gera fyrr enn seinri á árinum. Í fjór fingu føroyingar soleiðis tillutað eina litla kvotu afturat.

At enda segði Atli Dam, at hann dugdi ikki at síggja aðrar møguleikar viðvíkjandi Grønlandi enn teir, sum eru í dag.

Móti fólksins vilja

— Tað, sum skapar trupulleikarnar, er, at danir hava drigið grønlendingar inn í EF móti fólksins vilja. Hvat hetta kostar døgum, veit eg ikki, men eg veit, hvat tað kostar okkum, segði Erlendur Patursson m.a.

Hann átaladi harðliga allar teir rongu upplýsingarnar í viðmerkingunum til uppskotið. Í hesum sambandi las hann nakrar síður burtur úr bók síni Fiskiveiðu — Fiskimenn um søguliga viðurskiptini við Grønland.

Fyri sambandsflokkinn segði Eli Nolsøe, at flokkurin tók undir við uppskotinum frá framburðs- og fiskivinnuflokkinum, tí sambandsflokkurin var einasti flokkur, sum atkvøddi imóti rammusáttmálanum við EF, m.a. tí at føroyingar skulu gjalda fyri at veidda í grønlendsku sjógvum.

Gjalda við botnfiski

Eli Nolsøe visti á, at í 1977 fingu føroyingar rækjukvotu uttan at gjalda nakað afturfyri, men í 1978 máttu føroyingar gjalda við botnfiski.

Hann segði, at nú var rækjukvotan farin enn longur niður, og at eingin toskur kundi veiddast undir Grønlandi, meðan norðmenn fingu stórri ræjukvotu.

Fyrrverandi landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum sá rættindi føroyinga fjara burtur, men hann sá eisini stórar framtíðarmøguleikar fyri at vinna føroyingum betri sémdir: toskastovnurin vaks í størum og tað, at grønlendingar skjótt fáa heimastýri.

Juul Jacobsen sá teir somu møguleikarnar sum Eli Nolsøe. Hann segði, at ongantíð hevði so stór

mongd verið av toski undir Grønlandi sum nú.

Bert grønlendingar hava loyvi

Jógvan Sundstein segði, at tað var rætt, at føroyingar hava ikki rætt til at veidda ein einstaka tosk undir Grønlandi, og at rækjukvotan var farin niður.

— Men hví, tí vit eru ikki grønlendingar. Tað eru bert grønlendingar, sum hava loyvi at fiska tosk undir Grønlandi, segði Jógvan Sundstein, sum ikki dugdi at skilja tankarnar hjá sambands- og framburðs- og fiskivinnuflokkinum.

Hann legði afturat, at norðmenn hava fingið eina stórri ræjukvotu, tí teir hava tosk at lata afturfyri, sum vit ikki hava.

Eingin mannarnur

— Rækjukvotan er farin niður, tí grønlendiskir fiskimenn eru farnir at veidda rækjur. Av 29.000 tonsur skulu grønlendingar veidda 16.000 tons, meðan hini 13.000 tonsini verða býtt júst sum frammanundan millum luttakandi londini, og eingin mannarnur er gjørdur, segði Atli Dam í aftursvari sínum til Eli Nolsøe.

Hann segði, at norðmenn vóru farnir fram um føroyingar í fiskingd, áðrenn kvoteringarnar vóruð gjørdar.

— Skal danska stjórnin krevja, at grønlendingar skulu geva føroyingum meira, ella hvat er tað sambandsflokkurin vil hava, spuri Atli Dam, og legði afturat, at í hesum spurninginum skulu vit ikki gloyma, at Grønland er tann týdingarmesti faktorurin, og at landsstýrið hevur havt og framhaldandi fer at hava samráðingar við grønlendingar.

Trýr ikki upp á avkláring

Heðin Klein segði, at tað

tingnýtt

Arbeidsbyrðan ov stór

Teir fyra landsstýrismennir, sum eisini eru løgtingsvaldir, hava lagt tingstarvið frá sær vegna ov stóra arbeidsbyrðu, og teir fyra næstumennir á listunum hava tikið sæti á tingi.

Fyri Jákup Lindenskov er Óli Jacobsen, formaður Føroya Fiskimannafelags, komin á ting. Hann fekk triðfest atkvøður til løgtingsvalið á javnaðarlistanum í Suðurstreymoy.

Tann nýggi tingmaðurin fyri Føroya Javnaðarflokk í Suðuroy eitur Andreas Petur Jacobsen. Hann kemur inn fyri Atla Dam. Andreas Petur Jacobsen, sum býr á Nesi, er ættadur úr Gøtu. Í atkvøðutali er hann fjórði maður á javnaðarlistanum í Suðuroyar valdømi.

Fyri Heðin M. Klein hevur næsti maðurin á tjóðveldislistanum í Sandoy, Hans Marius Joensen, tikið sæti á tingi. Hans Marius Joensen, sum er skipari, er skopuningur.

Hin sandoyingurin, sum eisini kom inn á ting mánaðagin, er Eyðun Videre. Hann fekk næstflest atkvøður á fólkaloklistanum

og tekur sæti fyri Demmus Hentze. Eyðun Videre, sum er ættadur úr Skálavík, býr á Sandi.

Allir uttan Eyðun Videre luttóku á tingfundinum mánaðagin.

Uppdyrkingarvegur á Selatræ

Løgtingið hevur fingið eina umsókn av Selatræ um gerð av einum uppdyrkingarvegi.

Vegurin skal gerast norður úr bygðini út móti Veðranesi. Longdin er sett til 600 metrar.

Í grundgevinginum til umsóknina verður sagt, at nógva av bøn-um er tikið til byggj-øki, tí er neyðugt við nýdyrking.

Landsveg vestur á Eiði

Svinoyar bygðaráð hevur sent lögtinginum eina umsókn við ynskjunum um, at vegurin úr bygðini til Eiði verður gjørdur til landsveg.

Harafurtat ynskir bygðaráðið, at ein telefon verður sett upp á Eiðinum, har rutubáturin ofta leggur at.

var greitt, at tá Grønland var limur í EF, noyddust samráðingarnar at fara fram í Brúxelles.

Hann segði, at tað vóru fleiri partar í hesum máli: Grønland, Danmark, EF og Føroyar. Spurningurin viðvíkjandi ríkisrættarviðurskiptunum er ikki greiddur enn, og Heðin Klein segði seg einki trúgva uppá, at spurningurin varð greiddur, uttan Grønland tók seg úr EF.

— Men tað eru ikki útlit fyri tí ta fyrstu tíðina, tí mugu vit taka veruleikan, sum hann er í dag út frá tí støðu, at Grønland er limur í EF og at kvotabýtið fer fram í Brúxelles, segði landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum, sum ikki dugdi at síggja nakra loysn fyrr enn ríkisviðurskiptini við Grønland eru vorðin annarleiðis.

Vildu hava prógv

Framsøgumaður sambandsflokksins, Eli Nolsøe, trúði ikki, at landsstýrið hevði havt samráðingar við grønlendingar. Hann spurdi, um sam-

gongan kundi prógva, at hon hevði havt samráðingar.

— Sambandsflokkurin heldur, at landsstýrið hevur gjørt ov lítið við spurningin. Okkara rættur er at fiska í Grønlandi, og henda rætt vilja vit varðveita, legði Eli Nolsøe afturat.

Í aftursvarinum segði Atli Dam, at so illa fylgdu fólk ikki við, at tey ikki vistu, at landsstýrið hevði havt samráðingar um spurningin viðvíkjandi Grønlandi, og at formaður sambandsflokksins eisini hevði luttikið á slíkum samráðingarfundi.

— Men so leingi danska stjórnin ikki er sinnað at greiða spurningin endaliga, gerst so lítið, segði Atli Dam.

Heðin Klein endaði orðaskiftið, sum vardi í stivar tveir timar, og segði, at fyritreytin fyri at fáa broyting er at viðurkenna veruleikan, sum hann er, og ikki frygja sær veruleikan. Tað nyttar heldur einki at gera eitt slíkt mál einfaldari enn tað er.